

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียน  
ระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา  
พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

FACTORS AFFECTING ON LEARNING  
CONCENTRATION OF THE THIRD LEVEL,  
SECONDARY GRADES 1-3 STUDENTS AT  
NAWAMINTHRACHINUTHIT SATRIWITTHAYA  
PHUTTAMONTHON SCHOOL IN  
THAWEEWATTANA DISTRICT, BANGKOK.

\* พระธีรภิกษุสุทธิ สารธมโม<sup>1</sup>  
ผศ.พรพรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง<sup>2</sup>  
รศ.เวธนี กรีทอง<sup>2</sup>

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพนิสัยทางการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สภาพครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองด้านการเรียน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

<sup>1</sup> นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

<sup>2</sup> อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 337 คน เป็นนักเรียนชาย 157 คน และนักเรียนหญิง 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

### ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ปัจจัย ได้แก่ เพศ : นักเรียนหญิง ( $X_2$ ) และระดับชั้น : มัธยมศึกษาปีที่ 1 ( $X_3$ )

1.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_6$ ) บุคลิกภาพ ( $X_{11}$ ) นิสัยทางการเรียน ( $X_{12}$ ) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_{13}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองด้านการเรียน ( $X_{14}$ ) ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน ( $X_{15}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ( $X_{17}$ )

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ เพศ : นักเรียนชาย ( $X_1$ )

2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ปัจจัยที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 5 ปัจจัย ได้แก่ ระดับชั้น : มัธยมศึกษาปีที่ 3 ( $X_5$ ) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ( $X_7$ ) สภาพครอบครัว : บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ( $X_8$ ) สภาพครอบครัว : บิดามารดาหย่าร้างกัน ( $X_9$ ) และสภาพครอบครัว : บิดามารดาถึงแก่กรรม ( $X_{10}$ )

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_{13}$ ) นิสัยทางการเรียน ( $X_{12}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ( $X_{16}$ ) บุคลิกภาพ ( $X_{11}$ ) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ( $X_{14}$ ) โดยทั้ง 5 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมาธิในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 60.50

### ABSTRACT

The purposes of this research were to study the factors affecting on learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok . The factors were divided into 3 dimensions , first of them was personal factor : gender, class level, learning achievement, personality, studying habits and learning achievement motive, second of them was family factor : guardians' status, guardians' economic level and interpersonal relationship between students and their family memberships in learning aspect and third of them was learning environment factor : physical learning environment, interpersonal relationship between students and their teachers and interpersonal relationship between students and their peer groups.

The 337 samples : 157 males and 180 females were the learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok in academic year 2006. The instrument was a questionnaires of factors affecting on learning concentration. The data was analyzed by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation among learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok and various factors :

1.1 There were significantly positive correlation among learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok and 2 factors : gender : females ( $X_2$ ) and class level : matthayom suksa I ( $X_3$ ) at .05 level.

1.2 There were significantly positive correlation among learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students and 8 factors : learning achievement ( $X_8$ ), personality ( $X_{11}$ ), studying habits ( $X_{12}$ ), learning achievement motive ( $X_{13}$ ), interpersonal relationship between students and their family memberships in learning aspect ( $X_{14}$ ), physical learning environment ( $X_{15}$ ), interpersonal relationship between students and their teachers ( $X_{16}$ ), interpersonal relationship between students and their peer groups ( $X_{17}$ ) at .01 level .

2. There were significantly negative correlation among learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok and various factors :

2.1 There were significantly negative correlation between learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok and 1 factor : gender : male ( $X_1$ ) at .05 level.

2.2 There were significantly negative correlation between learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students and 1 factor : class level : matthayom suksa II ( $X_4$ ) at .01 level .

3. There were no significantly correlation among learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok and 5 factors : class level : matthayom suksa III ( $X_5$ ), guardians' economic level ( $X_7$ ), guardians' status : couple ( $X_8$ ), guardians' status : separation of their guardians ( $X_9$ ) and guardians' status : father/mother pass away ( $X_{10}$ ).

4. There were 5 factors got significantly affecting on learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students at Nawaminthrachinuthit Satriwitthaya Phuttamonthon School in Thaweewattana District, Bangkok ranking from the most affecters to the least affecters were learning achievement motive ( $X_{13}$ ), studying habits ( $X_{12}$ ), interpersonal relationship between students and their teachers ( $X_{16}$ ), personality ( $X_{11}$ ) and

interpersonal relationship between students and their family memberships in learning aspect ( $X_{14}$ ) at .01 level . These 5 factors could predicted learning concentration of the third level, secondary grades 1-3 students about percentage of 60.50.

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้เจริญก้าวหน้า มีความรู้และความสามารถในการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบและอย่างมีประสิทธิภาพ พุทธศาสนายอมรับว่าการศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคลและเชื่อว่าการมีความรู้ (ปัญญา) เป็นขุมทรัพย์อันประเสริฐอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้รับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าทางอาชีพการงานและทางจิตใจ สมควรได้รับการยกย่อง (จ้านง อติพัฒนสิทธิ์.2545 : 119) กระบวนการศึกษาส่วนหนึ่งได้มาจากความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนา นอกจากทำให้รู้เข้าใจตนเองและพื้นฐานของสังคมไทยแล้วยังเชื่อมโยงออกไปให้เข้าใจสังคมและชีวิตพร้อมทั้งมองเห็นสายสัมพันธ์ทั้งด้านบวกและด้านลบที่เป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันอยู่ ซึ่งจะต้องมองไกลไปให้ครอบคลุมถึงจุดหมายของการศึกษาในระดับของการสร้างสรรค์คนให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ ดังเช่นการศึกษาพระพุทธศาสนา ซึ่งสนองจุดมุ่งหมายเช่นนี้สำหรับสังคมไทย (พระธรรมปิฎก.2542 : 45-46)

ภารกิจสำคัญสำคัญของการศึกษา คือ การฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย (พุทธวิธีในการสอน. 2542 : 6) การศึกษาในปัจจุบันนี้ ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ดังที่ พระธรรมปิฎก (2536 : 13) กล่าวไว้ว่า ชีวิตมนุษย์เป็นชีวิตอยู่ได้ด้วยการศึกษา และจะอยู่ดียิ่งขึ้นไปก็ด้วยการศึกษายิ่งขึ้นไป ชีวิตที่ดีคือชีวิตแห่งการศึกษา ถ้าชีวิตไม่มีการศึกษาก็ไม่มีความหมาย การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ พระพุทธศาสนาจึง

มองว่าชีวิตมนุษย์จึงเป็นชีวิตแห่งการศึกษา ยกย่องคุณภาพชีวิตตนเองด้วยการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2544:คำนำ) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งหมายถึงการพัฒนาคนให้เป็น “คนเก่ง ดี และมีความสุข” ด้วยกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการนำเอาวิธีการทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงทุกอย่างเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นทั้งหมดได้ ผู้เรียนบางคนอาจบรรลุจุดมุ่งหมายบางอย่างต่าง ๆ กันไป และในเวลาไม่เท่ากัน อายุ ระดับชั้น ความสามารถ ประสบการณ์ที่มีมาก่อน เจตคติที่มีต่อการเรียน ความสนใจ แหล่งความรู้ที่ยังประโยชน์ได้เหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของการเรียนการสอน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับสมรรถนะด้านการเรียน ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมมติ  
ในการเรียนนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3

#### ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อที่จะทำให้  
ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ ครู  
อาจารย์ ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาของโรงเรียนได้นำ  
ข้อมูลไปใช้ประกอบการวางนโยบายในการจัดการศึกษาให้  
นักเรียนมีสมมติในการเรียนดียิ่งขึ้น

#### ขอบเขตของการวิจัย

##### ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียน  
ระดับช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2549 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่  
ในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวี

วัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 1,353 คน เป็น  
นักเรียนชาย 631 คน และเป็นนักเรียนหญิง 722 คน

#### กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียน  
ระดับช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2549 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ใน  
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวี  
วัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 337 คน  
แบ่งเป็นนักเรียนชาย 157 คน และเป็นนักเรียนหญิง  
180 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified  
Random Sampling ) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น  
ร้อยละ 95 ของยามานะ (Yamane,1967) โดยใช้  
ระดับชั้นและเพศเป็นชั้น (Strata)

#### ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเพศและชั้น

ระดับชั้น	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		
ชั้น ม.1	215	54	238	59	453	113
ชั้น ม.2	212	53	255	63	467	116
ชั้น ม.3	204	51	229	57	433	108
รวม	631	158	722	179	1353	337

#### สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และ  
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน มีความสัมพันธ์กับ  
การมีสมมติในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน  
นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวี  
วัฒนา กรุงเทพมหานคร

2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และ  
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ส่งผลต่อการมีสมมติ  
ในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ  
สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

#### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็น  
แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสมมติในการเรียนของนักเรียน  
ระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา  
พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น  
10 ตอน ดังนี้ แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถาม  
บุคลิกภาพ แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน แบบสอบถาม  
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามการ  
สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง แบบสอบถาม  
ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน แบบสอบถาม  
สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพ  
ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แบบสอบถามสมมติในการเรียน

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนไปเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่นักเรียนตอบมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คือ ตอบคำถามครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมด้านการเรียนที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีนักเรียนเพศหญิง ( $X_2$ ) และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ( $X_3$ )

1.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_6$ ) บุคลิกภาพ ( $X_{11}$ ) นิสัยทางการเรียน ( $X_{12}$ ) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_{13}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองด้านการเรียน ( $X_{14}$ ) ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน ( $X_{15}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ( $X_{16}$ ) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ( $X_{17}$ )

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

2.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย ( $X_1$ )

2.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ( $X_4$ )

3. ปัจจัยที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ( $X_5$ ) รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน ( $X_7$ ) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ( $X_8$ ) บิดามารดาหย่าร้างกัน ( $X_9$ ) และบิดามารดาถึงแก่กรรม ( $X_{10}$ )

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_{13}$ ) นิสัยทางการเรียน ( $X_{12}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ( $X_{16}$ ) บุคลิกภาพ ( $X_{11}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ( $X_{14}$ )

**ตารางแสดงผล** การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมมติในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ  
สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบ	b	SEb	$\beta$	R	R2	F
$X_{13}$	.274	.043	.313	.654	.428	250.359**
$X_{13} X_{12}$	.231	.041	.271	.723	.522	182.407**
$X_{13} X_{12} X_{16}$	.214	.037	.202	.748	.560	141.146**
$X_{13} X_{12} X_{16} X_{11}$	.171	.036	.184	.771	.594	121.512**
$X_{13} X_{12} X_{16} X_{11} X_{14}$	.112	.035	.121	.778	.605	101.516**
a = .032						
R = .778						
$R^2 = .605$						
$SE_{est} = .3195$						

\*\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมมติในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่มีส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ( $X_{13}$ ) นิสัยทางการเรียน ( $X_{12}$ ) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ( $X_{16}$ ) บุคลิกภาพ ( $X_{11}$ ) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ( $X_{14}$ ) โดยทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนสมมติในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา ได้ร้อยละ 60.50 จึงนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์สมมติในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบได้แก่

$$\hat{Y} = .032 + .274 X_{13} + .231 X_{12} + .214 X_{16} + .171 X_{11} + .112 X_{14}$$

สมการพยากรณ์สมมติในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .313 X_{13} + .271 X_{12} + .202 X_{16} + .184 X_{11} + .121 X_{14}$$

#### อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมมติในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3

1.1 เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมมติในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมมติในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความพร้อมและตั้งใจในการเรียนอยู่เป็นพื้นฐาน จึงมีสมมติด้านการเรียนมีความต้งอก ต้งใจและเอาใจใส่ในการเรียนเพื่อที่จะทำให้ตนเองมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสมาธิในการเรียนสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

1.4 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนนักเรียนบางคนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีสมาธิในการเรียน ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ จะมีลักษณะ คือ ความมานะพยายามในการทำงาน ซอปป่า ฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อประสบความสำเร็จ

1.5 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี มีสมาธิในการเรียนและตั้งใจมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในด้านการศึกษา 1.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก มีสมาธิในการเรียนมาก

1.7 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ สมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.8 ลักษณะทางกายภาพด้านการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับลักษณะทางกายภาพด้านการเรียนที่ดี มีสมาธิในการเรียนมาก

1.9 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.10 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับเพื่อน มีสมาธิในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่

มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 คือ

2.1 เพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนเพศชายบางคนมีสมาธิในการเรียนน้อยเพราะขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ค่อยสนใจในการเรียนและการประกอบอาชีพในอนาคต พุดคุยในเวลาเรียน นั่งเหม่อลอย ปล่อยจิตใจ ฟุ้งซ่าน ไม่มีสมาธิในการเรียนซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ไม่เข้าใจบทเรียนและเบื่อหน่ายการเรียน

2.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับสมาธิในการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ( $X_5$ ) รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน ( $X_7$ ) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ( $X_8$ ) บิดามารดาหย่าร้างกัน ( $X_9$ ) และบิดามารดาถึงแก่กรรม ( $X_{10}$ ) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย คือ

4.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นลำดับแรก แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมากทำให้มีสมาธิในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความต้องการของบุคคลที่จะฝ่าฟันอุปสรรคโดยไม่ย่อถอยและไม่ท้อแท้ และทำงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีระสิทธิภาพ

4.2 นิสัยทางการเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่สอง แสดงว่า นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี ทำให้



มีสมาธิในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสัยทางการเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้

4.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่สาม แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับครูดีทำให้มีสมาธิในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน และให้คำปรึกษาหารือเมื่อนักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน

4.4 บุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่สี่ แสดงว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีสมาธิในการเรียนมาก เพราะนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ เป็นผู้รักความก้าวหน้า จึงทำให้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

4.5 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับที่ห้า แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี มีสมาธิในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจเห็นอกเห็นใจกันจะเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้นักเรียนตั้งใจเรียนและมีสมาธิในการเรียนมาก

#### ข้อเสนอแนะ

##### 1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลเพื่อพิจารณา สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบวางแผนพัฒนา หรือหาวิธีการในการส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครมีสมาธิในการเรียน โดยนำปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียนนำไปเป็นข้อมูลประกอบวางแผนพัฒนา หรือหาวิธีการในการส่งเสริมให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียน ดังนี้คือ

1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูผู้สอนตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ควรให้การส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการฝึกให้นักเรียน มีความพยายามต่อการเรียนให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตน รู้จักว่าตนเองเด่น หรือด้อยในด้านไหน สามารถคิดแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ในการทำงานได้ด้วยตนเอง

1.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ครูควรมีการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู โดยจัดกิจกรรมการเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียนให้นักเรียนกับครูได้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดความทัศนคติที่ดีต่อกัน

1.3 บุคลิกภาพ ควรส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน คิดแก้ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้ด้วยตนเอง

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

#### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมาธิในการเรียนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นอื่นๆ เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมาธิในการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน โดยนำไปทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียน โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น การปรับพฤติกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น



### บรรณานุกรม

- เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530) **วิถีแห่งพุทธ**.กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543) **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด**.กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จรรยา สุวรรณทัตและคณะ (2523).**จิตวิทยาทั่วไป** เล่ม 1 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์.(2545) **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธรรมปิฎก,**พระ.สัมมาสมาธิและสมาธิแบบพุทธ**.กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- ธรรมปิฎก,พระ.(2542) **พุทธวิธีในการสอน**.กรุงเทพฯ.บริษัทสหธรรมมิก จำกัด.
- ธรรมปิฎก พระ, (2544).**พุทธธรรม**.กรุงเทพฯ.ดวงแก้ว.
- ธเนศ ขำเกิด.(2533) “การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน”วารสารมิตรครู.9(30):4
- นาคยา ภัทรแสงไทย.(2525) **ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา**.กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์พีระพัธนา.
- พรจิรา วงศ์ชนะภัย.(2545) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. ปรินญาณิพนธ์ (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- พรณี ชูทัย เจนจิต (2532) **จิตวิทยาการเรียนการสอนต่อจิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน**.กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 ) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2544) กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Frew,D.T. (1972).”Trancendental Medetation and Productivity”,Graduate School of Business Administration,Gannon College: 162.